

Comunicat de presă

28 mai 2020

Pentru difuzare imediată

Topul celor mai transparente întreprinderi cu capital public din Moldova: Editura „Știința”, Manejul de Atletică Ușoară și Radiocomunicații, primele în clasament

Editura „Știința” întreprinderea de stat **„Radiocomunicații”** și **„Manejul de Atletică Ușoară”** sunt cele mai transparente întreprinderi cu capital public din Moldova. La polul opus se situează **„Confercai”, Tipografia Centrală și Stația de stat pentru încercarea mașinilor**. Clasamentul transparenței întreprinderilor cu capital public din Republica Moldova, disponibil pe www.companies.viitorul.org, a fost prezentat pe 28 mai, în cadrul unei conferințe video organizate de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” și INEKO Slovacia.

„Deși au fost evaluate cele mai mari și importante întreprinderi din Republica Moldova, media lor de transparență nu depășește 18%. Este un indicator destul de prost pentru întreprinderile cu capital public, iar 18% este insuficient pentru stabilitatea democrației din țara noastră. Sperăm foarte mult ca aceste întreprinderi își vor îmbunătăți managementul și vor deveni mai eficiente în contextul actual al crizei economice”, a declarat Liubomir Chiriac, directorul executiv IDIS „Viitorul”.

La rândul său, directorul INEKO, Peter Golias, a menționat: *„Este un semn bun că nivelul mediu de transparență s-a îmbunătățit ușor și aproape jumătate din întreprinderi au o sănătate financiară relativ stabilă. Cu toate acestea, putem observa un potențial mare de îmbunătățire în ambele domenii, în special în ceea ce privește clasamentul de transparență, unde scorul mediu rămâne în urma companiilor din Slovacia sau Ucraina. Desigur, clasamentul este abia la a doua ediție, dar este un bun început pentru a spori îndemnul pentru o gestionare mai transparentă a întreprinderilor cu capital public din Republica Moldova”.*

Pentru calcularea clasamentului de transparență a fost monitorizată activitatea a 67 de întreprinderi de stat, municipale și societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat sau municipale din Republica Moldova în anul 2019. Clasamentul din anul 2020 a fost completat cu unele întreprinderi noi ca rezultat al reorganizării mai multor întreprinderi incluse în clasamentul anterior. Întreprinderile cu capital public au fost evaluate în baza a șase criterii de transparență: indicatorii economici, transparența și accesul la informație, achizițiile publice și proprietatea, resursele umane, etica și conflictul de interese, granturi și caritate. Punctajul maxim pentru o întreprindere constituie 100 de puncte. Astfel, **cele mai transparente întreprinderi sunt Î.S. „Editura Știința” (44 de puncte), Î.S. „Radiocomunicații” (43 de puncte) și Î.S. „Manejul de Atletică Ușoară” (40 de puncte)**. În comparație cu clasamentul din anul trecut, se observă îmbunătățiri în clasamentul din 2020 la S.A. „Energocom” (+43 poziții), urmată de Î.S. „Editura Știința” (+28 poziții) și S.A. „Moldetelecom” (+34 poziții), iar per general, punctajul a crescut în 25 din 46 de întreprinderi incluse în ambele ediții ale clasamentului.

Potrivit [raportului nr.2 de monitorizare a transparenței întreprinderilor cu capital public](#), media generală de transparență a întreprinderilor de stat, întreprinderi municipale și societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat sau municipale din Republica Moldova constituie 17,9 %. În timp ce întreprinderile de stat au o medie de 16,9%, întreprinderile municipale înregistrează un punctaj mediu de 21,5%. În acest sens, **„Exdrupo” este întreprinderea municipală cu cel mai mare punctaj acumulat (30,1%) și poziționată cel mai sus în clasament (locul 10)**. Întreprinderile cu capital public se poziționează cel mai bine la categoriile „Transparența și accesul la informație”, „Achizițiile publice” și „Indicatorii economici”.

Astfel, 44 de întreprinderi din 67 monitorizate dispun de pagini web, însă nu toate sunt funcționale. La fel, doar **Î.S. „Editura Știința”, Î.S. „Radiocomunicații” și S.A. „Franzeleuța” au publicat pe pagina web rapoartele anuale pentru anul 2019**. Din păcate, din cele trei rapoarte anuale publicate pe web, doar cele ale companiilor „Radiocomunicații” și S.A. „Franzeleuța” au un format care permite publicului de a căuta și copia un text din raport. Analiza mai arată că 88% din întreprinderi nu publică pe web planurile anuale de achiziții publice, 73% nu publică anunțurile de participare la achizițiile publice, 75% nu au comunicat informații despre rezultatele achizițiilor și **nici o întreprindere nu a publicat anul trecut contractele de achiziții publice**.

În ce privește resursele umane, una din trei întreprinderi monitorizate publică ofertele de muncă pe pagina lor web și nici o întreprindere nu a publicat pe web rezultatele concursurilor pentru ocuparea locurilor vacante în anul 2019. **Doar șapte întreprinderi monitorizate au comunicat public CV-ul administratorului (Î.S. „MoldATSA”, Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”, ZAL „Expo Business Chișinău”, Î.S. „Radiocomunicații”, Î.M. „Apă-Canal Strășeni”, S.A. „Apă-Canal Chișinău” și S.A. „Metalferos”), dar nici o întreprindere nu publică CV-urile membrilor Consiliului de administrație. Numai Î.S. „Manejul de Atletică Ușoară”, „Editura Știința” și Î.S. „Radiocomunicații” au furnizat informații, însă incomplete, cu privire la salariul administratorului și indemnizațiile membrilor Consiliului de administrație.**

De asemenea, doar 11 întreprinderi au elaborat și publicat un Cod de etică pentru angajații întreprinderii în 2019. Numai **S.A. „Franzeleuța”, S.A. „Energocom” și S.A. „Metalferos” au elaborat un Cod (standarde) de guvernanță corporativă**. Doar șapte întreprinderi cu capital public monitorizate au instituit și adus la cunoștință pe web despre existența unui mecanism de raportare a comportamentului lipsit de etică și faptelor de corupție (linie telefonică, e-mail).

„Întreprinderile rămân restanțiere la toți indicatorii de transparență, atât la cei legali, cât și la cei care reprezintă bune standarde de transparență și guvernanță corporativă. Rezultatele scot în evidență probleme majore de transparență pentru întreprinderile cu capital public, fiind constatate deficiențe la toți indicatorii de transparență monitorizați. Acest lucru se datorează atât cadrului legal imperfect, care nu reglementează un șir de aspecte importante în activitatea întreprinderilor, lipsa instrumentelor viabile de responsabilizare a celor care încalcă legea și nerespectarea de către întreprinderi a normelor existente”, consideră Viorel Pîrvan, autorul raportului de transparență a întreprinderilor cu capital public.

Cea mai problematică zonă de transparență pentru toate întreprinderile o reprezintă „Granturi și caritate”, cu o medie care nu depășește 1%. Prin urmare, nici o întreprindere nu a publicat pe web informații referitor la donațiile și sponsorizările din anul precedent, se arată pe www.companies.viitorul.org.

În acest context, juristul Viorel Pîrvan recomandă autorităților, dar și întreprinderilor monitorizate o serie de măsuri care ar asigura deschiderea și eficiența întreprinderilor cu capital public. Printre acestea putem menționa Modificarea Legii privind accesul la informație pentru a include întreprinderile cu capital public în calitate de furnizori de informații; reglementarea obligației întreprinderilor cu capital public de a desfășura procedurile de achiziții publice prin Sistemul MTender; publicarea de către întreprinderi a rapoartelor anuale, a informațiile și rezultatele economico-financiare etc.

La fel, în cadrul evenimentului, economistul Mihail Manoli a scos în evidență cele mai transparente întreprinderi luând în considerare sustenabilitatea lor financiară. Potrivit lui, întreprinderile cu capital public duc lipsă de transparență și de o gestionare eficientă, completate de influența factorului politic. [Rezultate analizei](#) pentru anii de gestiune 2015-2018 demonstrează o lipsă a evoluției în ce privește sănătatea financiară a întreprinderilor. Analiza indicatorilor sustenabilității financiare a întreprinderilor cu capital public pentru perioada anilor 2015-2018 mai arată că doar două întreprinderi din topul celor cinci după mărimea activelor, vânzărilor și profitului sunt în fruntea clasamentului, și anume S.A. „Metalferos” și Î.S. „Centrul Național pentru Frecvențe Radio”. *„Statul nu este cel mai bun gestionar al patrimoniului. Astfel, nu există raționamente serioase pentru menținerea unor active cu potențial economic înalt în proprietatea statului. Cea mai bună soluție este privatizarea acestor întreprinderi, ajustarea legislației la standardele internaționale și promovarea în actele normative a principiilor de guvernanță corporativă”,* spune Mihai Manoli.

Iar expertul Transparency International din Slovacia, Michal Pisko și împărtășit experiența privind clasamentul transparenței companiilor de stat și municipale din țara sa. Astfel, cele peste 100 de companii evaluate au obținut doar 47% din întregul

clasament, un nivel scăzut, după părerea expertului. Din spusele lui, compania de termoficare Tepláreň Košice a obținut 89% și este singura cu un rating A + din clasamentul slovac. Pe [pagina web](#) a companiei găsim planurile anuale de acțiuni, CV-urile managerilor, informație despre salariile lor și toate detaliile despre procesul de luare a deciziilor.

Potrivit datelor din Registrul de stat, la data de 1 ianuarie 2019, în Moldova activau 1 552 întreprinderi de stat și municipale, și 4 416 societăți pe acțiuni.

.....

Topul celor mai transparente întreprinderi cu capital public din Republica Moldova poate fi accesat pe portalul de date deschise www.companies.viitorul.org.

Evenimentul a avut în cadrul inițiativei „[Sustinerea democrației, a independenței și transparenței instituțiilor publice-cheie din Republica Moldova](#)”. Inițiativa este implementată de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO) și este susținută financiar de Programul de Asistență Oficială pentru Dezvoltare al Republicii Slovace (SlovakAid). Inițiativa are ca scop informarea publicului despre dezvoltarea democrației și independența instituțiilor-cheie ale statului, precum și îmbunătățirea transparenței și a stabilității financiare a autorităților publice locale și a întreprinderilor cu capital public din Republica Moldova.

Pentru detalii, contactați Ana – Maria Veverița: ana.veverita@viitorul.org sau la numărul de telefon (0 22) 221844.